

Aung San Suu Kyi (Rangun, 1945) és la líder de l'oposició birmana i premi Nobel de la pau. Després de set anys d'arrest domiciliari, ordenat per la junta militar, ha estat alliberada.

“Interiorment, sempre m’he sentit lliure”

Senyora Aung San Suu Kyi, **vau estar aïllada durant més de set anys. No podíeu abandonar casa vostra. Com vau suportar aquest temps?**

—Hom té moltes coses a fer quan està en arrest domiciliari. D’una banda, és més còmode que estar a la presó; d’una altra banda, cal tenir cura de la casa, cosa que resulta difícil en aquestes circumstàncies. Naturalment, tenia accés a la ràdio i a llibres. Sentia l’obligació de no malbaratar el temps sense sentir. Com que no volia balafiar el meu temps, vaig mirar d’enllestir la major quantitat de coses possible.

—Què vau fer? Quins llibres vau llegir?

—Ah, de política, economia, novel·les, poesia, història... Tots, tots, tots els llibres que em queien a les mans.

—Fa poques setmanes, el vostre advocat ens va explicar que us va dur Harry Potter perquè el llegíeu.

—Sí, és cert, intente seguir el ritme dels meus néts. D’aquesta manera sabré qui és Harry Potter, si mai els puc veure.

—Quines possibilitats teníeu de mantenir contacte amb les persones de l’exterior? Els podíeu enviar missatges?

—No, en absolut. No tenia internet ni mòbil ni telèfon per satèl·lit. Vaig fer servir un mòbil per primera vegada fa uns quants dies. El contacte més important amb l’exterior era la ràdio. Cada dia seia durant cinc o sis hores davant la ràdio i seguia allò que passava al món. A més a més, el meu metge podia visitar-me una vegada el mes; de

vegades venien els meus advocats. En aquestes converses parlàvem sobretot dels judicis.

—Quina relació hi teníeu, amb els guardes?

—Em van tractar molt bé. Naturalment, tenien normes i ordres que no podien infringir. Però eren cordials i servicials.

—Des del 13 de novembre us podeu moure lliurement. Què us sembla aquesta llibertat?

—Tant si em creieu com si no, interiorment sempre m’he sentit lliure. Estar fora hauria significat per a mi, en primer lloc, treballar, parlar, reunir-me amb gent. Ara el meu horari és exactament així, completament diferent del dels darrers anys. A part això, no hi note cap diferència. No obstant això, estic bastant cansada.

—Els darrers dies, us heu reunit amb amics polítics i diplomàtics, heu concedit entrevistes, heu fet un discurs davant els vostres seguidors. Durant totes aquestes cites, els espies del règim han vigilat cadascun dels vostres passos i els dels vostres interlocutors. Com es possible que hom se senta lliure en un estat com aquest?

—Vull dir que de vegades la llibertat és una mentalitat. De vegades, no sempre. No crec que els habitants d’aquest país se senten lliures. Això que ocorre ací és, des del punt de vista jurídic, inacceptable. Les violacions bàsiques dels drets humans fan que els habitants se senten cada vegada menys persones. I si al teu país continuament ocorre quelcom semblant, aleshores ja no et sents bé. Vós, per exemple, dei-

xareu el país d’ací a pocs dies. Però, per a aquells de nosaltres que hem de passar ací la resta de la nostra vida, la vida pot ser molt difícil.

—En una ocasió vau dir que la por és una presó en si mateixa. La població d’aquest país viu aterrorada per una junta militar des de fa dècades. Com s’ha de tractar aquesta pressió constant?

—No faig creure a la gent que podrien fugir de la por. És important, tanmateix, que no permeten que la por determine tota la seua vida. Hom ha de mantenir el control. Si, al mateix temps que una força exterior, també et controla una força interior addicional com la por, encara eres menys lliure. Llavors estàs totalment paralytitzat.

—No és cert que us podrien tornar a detenir en qualsevol moment? En el passat, la junta sempre va trobar un motiu amb facilitat.

—No tem que passe, però accepto que és una possibilitat. Mentre no hi haja drets a Birmània, tothom pot ser detingut en qualsevol moment. Ací, a vós també us poden empresonar immediatament i expulsar-vos. Ni tan sols us han de donar cap motiu per a fer-ho.

—Heu pensat mai que personalment pagueu un preu molt elevat per la vostra lluita política? Heu passat aïllada la major part dels darrers vint anys. Fa anys que no heu pogut veure els vostres fills, que viuen a l’estranger.

—No. Allò que he viscut no és res en comparació amb això que suporten els presos polítics a la presó...

—Actualment, a Birmània hi ha més de 2.100 presos polítics empresonats en condicions lamentables...

—...i vull cridar l’atenció del món sobre la aquesta situació crítica amb insistència. Hem de fer tant com siga possible pel seu alliberament.

—Des que torneu a ser lliure molts habitants de Birmània conceben l’esperança. Penseu que les altes expectatives que dipositen en vós són una càrrega?

—Per a mi són un estímul per a treballar més durament encara. Tanmateix, també és indispensable de deixar clar a tothom que han fer alguna cosa per ells mateixos. No han d’esperar que jo ho pugui fer tot per ells.

—Parlaríeu amb els dirigents de la junta amb la finalitat d'apropar-los als vostres objectius?

—És clar que sí. Hi ha moltes coses que cal debatre amb ells. Aquest país necessita un canvi. L'economia de Birmània va a mal borràs; les tensions ètniques augmenten; hi ha presos polítics; hi ha massa refugiats que abandonen el país; hi ha un gran negoci de tràfic d'éssers humans; hi ha massa coses a què cal posar remei. I hem d'intentar resoldre aquests assumptes, amb mitjans pacífics.

—Però, aleshores, quins mitjans hi ha a disposició de l'oposició per a causar un canvi com aquest?

—Això no ho puc concretar. Només hi ha una cosa segura: certament no passarà d'avui a demà.

—El 7 de novembre hi hagué eleccions parlamentàries a Birmània, en les quals la junta militar pretén haver obtingut una victòria indiscutible. Gairebé ningú, enlloc, no va considerar aquestes eleccions lliures i justes. Això no obstant, l'oposició es va barallar sobre si hi havia de prendre part o hi havia de fer boicot.

—Hem boicotat les eleccions, mantenim aquest punt de vista.

—Alguns opositors, també antics membres de la Lliga Nacional per la Democràcia (NDL) han fundat un partit nou i s'han presentat com a candidats a les eleccions. Per contra, l'NDL ha estat prohibit. El motiu oficial va ser la no participació a les eleccions. Aquesta prohibició ha debilitat el partit?

—Hi havia persones que creien en aquestes eleccions, i que a la fi les han perdudes. Nosaltres, en canvi, no hi hem cregut mai i encara no hi creiem. Això no vol dir, naturalment, que no puguem treballar conjuntament amb uns altres grups i persones per a avançar en el procés democràtic.

—Com voleu planificar les relacions amb països influents, com ara la Xina o l'Índia, que tenen una relació relativament estreta amb el règim i hi fan negocis? Cap dels dos països no ha criticat les eleccions.

—És important que tinguem cura de les bones relacions amb aquests països veïns, però seria millor si l'Índia i la Xina ens feren costat a nosaltres en

“Aquí tothom pot ser detingut en qualsevol moment”, diu Aung San Suu Kyi.

comptes de fer costat al règim. Podem treballar en això.

—A occident, discuteixen, des de fa anys, si tindria sentit de sancionar el règim militar de Birmània o no.

—Aquesta qüestió sempre s'ha de tornar a revisar. Nosaltres, ara mateix, la revisem. No tinc cap opinió conclouent sobre això.

—En el passat vau demanar als turistes que no viatjaren a Birmània, per a no donar suport al règim. Encara manteniu aquesta declaració?

—Ens han informat que la Unió Europea ha aconsellat sobre aquesta

qüestió. S'ha manifestat contra els viatges en grup que fan ús de les instal·lacions del govern. Tanmateix, aprova els viatges individuals dels quals es podrien beneficiar les empreses privades. Encara no he tingut cap oportunitat de parlar sobre aquest afer amb la Unió Europea. Però és essencial que la gent veja què passa en aquest país.

—Continuareu la vostra lluita política?

—És clar. Ens hem fixat uns objectius polítics i els volem aconseguir.

Thilo Thielke

Traducció de Blanca Juan